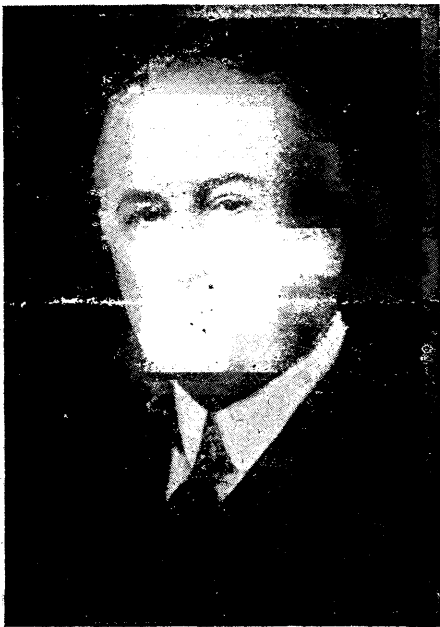

Riksantikvarien prof. dr Sigurd Curman 60 år.

Prof. dr Sigurd Curman.

I grevens tid är en sats, som ofta användes i tid och öid, men om jag här nedan tillåter mig att göra bruk av samma sats och säga: det var i grevens tid som Estlandsutskottet bildades med prot. S. Curman i spetsen, så är denna sats härvid lag fullt berättigad. Samtidigt må här understrykas att värdet av Riksföreningens och dess Lokalföreningars arbete till estlandssvenskarnas fromma såväl före som efter Estlandsutskottets bildande ej på något sätt tillbakaskjutes eller underskattas. Här må dock framhållas att prof. Curman var den som insåg att Svensk-Estland var i behov av en special åtanke och handräckning för

att vårt berättigade krav på vårt språk och svensk odling ej skulle försummas eller åsidosättas. Prof. Curman har, om jag får uttrycka mig så, alltid haft en öppen blick för våra strävanden. Hans arbete har ej utgått på att bilda något slags Skansen av den folkspillra som i århundraden bevarat sitt språk, sina seder och bruk bland främlingar, utan hans mål har varit bibehållandet av vårt språk och vår nationella egenart och samtidigt kulturellt och socialt hålla jämna steg med majoritetsbefolkningen i vårt hemland.

Prof. S. Curman har ständigt visat lika stor förståelse för våra stävanden, när det gällt Birkas, gymnasiet, studenterna vid högskolan eller ungdomen på idrottsbanan. Om jag i början framhöll att Estlandsutskottet och prof. Curman framträdde igrevens tid, så må här ytterligare tilläggas att de estlandssvenska organisationerna och företagen varit nödsakade att arbeta under bristfälliga ekonomiska förhållanden vilket vid den tiden hade till följd att både Birkas och gymnasiet då råkade i ytterst allvariga ekonomiska svårigheter. Tack vare Estlandsutskottets och Prof. Curmans kraftiga ingripande har Birkas åter kunnat uppbyggas till en mönsterskola och gymnasiets existens tryggas.

När Prof. Curman nu firar sin bemärkelsedag förenar sig Svensk-Estland i en hjärtlig lyckönskan och i ett uppriktigt tack.
M. Westerblom.

Sigurd Curman — Birkasvännen.

Framför mig ligga två gamla svenska mynt, båda funna i Birkas jord. På det ena, ett silvermynt från 1571, står: "Johan 3. D. G. Rex Sveci-Deus protector nostr"; det andra bär årtalet 1634 och bokstäverna C.R.S. Dessa gamla mynt från Johan III:s och drottning Kristinas dagar kunna berätta mycket, om man blott ger sig tid att lyssna. De berätta om att i gångna tider svenskar arbetat härute, kämpat och måhända uppoffrat sig. Kanhända var syftet den tiden krassare än nu, vem kan döma rättvist därom? — säkert kämpade många av dem för nordisk kultur mot mörkret från öster.

Nya tider ha kommit med nya ideal, nya mål och medel. Birkas har för oss svenskar blivit något av en symbol för det svenska kulturarbetet i Estland. Och liksom både den sirliga silvermarken från Johan III:s tid och det klumpiga kopparöret från 1600-talet trotsat förgängelsen, så har man rätt att hoppas, att allt vad som gjorts för Birkas som en svenskhetens utpost icke heller skall vara gjort förgäves, det må så ha varit ett uppmuntrande och vägledande ord eller gåvor av materiell art.

Professor Curman har givit båda delarna. Vad han betytt för Birkas under de svåra år, då det gällt att rycka upp det från förfallet, veta vi bäst, som arbetat här. Vi ha fått lära känna honom som den aldrig svikande hjälparen, den alltid rådsnare vännen. Därför önska vi, att alla, som här arbeta för

Sigurd Curman...

Birkas framgång, måtte förena sig med oss i en önskan, att han länge skall stå i spetsen för Birkas vänner på andra sidan Östersjön. För oss alla lyser det gamla myntets valspråk: Deus protector nostr — Gud vår beskyddare.

P. Byström.

Några data ur en sextioårings levnadsbana.

Riksantikvarien prof. dr Sigurd Curman, som den 29 ds fyller 60 år, kan blicka tillbaka på ett sällsynt mångskiftande levnadsöde. Jon Sigurd Curman föddes den 29 april 1879. Elev vid Östermalms högre allmänna läroverk från höstterminen 1889 och vid högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm från höstterminen 1893; avlade mogenhetsexamen vid sistnämnda läroverk den 17 maj; student vid Uppsala univ. höstterminen 1897; fil. kand. den 15 september 1900; elev i tekniska afton- och söndagskolan i Stockholm läroåret 1900—01; tillfällig elev vid tekniska högskolan 1901—03; fil. lic. den 15 dec. 1908; fil. dr den 31 maj 1912; har företagit ett stort antal studieresor, dels inom Sverige, dels till utlandet, däribland till Danmark, Tyskland, Österrike och Italien. 1903—05 samt till Berlin maj—juni 1906 Amanuens i överintendentsämbetet 1907; tjänstgörande arkitekt hos samma ämbete 1910; suppleant i styrelsen för Lysekils nya badhus a.—b. 1910—16 och ledamot av samma styrelse 1916—25; biträdande lärare i svensk arkitekturhistoria vid konsthögskolan 1910—12 och professor i samma ämne därstädes 1912—18; ordförande i textilkonserveringsföreningen Pietas från 1913; sekreterare hos de sakkunniga angående omorganisation av överintendentsämbetet 1913—15; ledamot av kommittén rörande omorganisation av fornminnesvården i riket 1913—21; ordförande i Svenska teknologföreningens avdelning för husbyggnadskonst 1915—17; en av sakkunniga angående fastställande av ritningar till glasmålningar

i Strängnäs domkyrkas korfönster 1916—1922; suppleant i styrelsen för Stockholms badhus a.—b. 1917—26 och ledamot av samma styrelse från den 26 febr. 1926; byggnadsråd och chef för byggnadsstyrelsens kulturhistoriska byrå 1917; ledamot och kassaförvaltare i styrelsen för K. F. Lundströms stiftelse från 1918; ledamot av rådet till skydd för Stockholms sköndet 1918—29 och av nämnden för Helgeandsholmens ordnande 1919—22; ledamot i Stockholms högskolas styrelse 1921—26; riksantikvarie den 11 maj 1923; en av sakkunniga för granskning av Åbo domkyrkas restaurering 1923; ordförande i Skandinaviska museiförbundets svenska avdelning från 1926 och av Nordiska museets nämnd från den 10 mars 1926 m.m.m.m.

Härtill må tilläggas att Estniska vetenskapsakademien vid sammanträde den 25 ds valde riksantikvarien prof. dr Curman till hedersledamot.

Landsbygden elektrifieras.

Riksdagens första kammare antog på onsdagen lagarna om elektrifiering av landsbygden, byggande av bostäder för jordbruksarbetarna och om anskaffande av reserver av olika viktiga varor.

Härvid påpekade ekonomiministern, att regeringen umgåtts med mycket vittgående planer till lösning av en hel del viktiga nationalekonomiska och sociala frågor, men att dessa planerade åtgärder nu på grund av spänningen i det utrikespolitiska läget måste uppskjutas och tillgångarna användas för mera trängande behov.

Drunkningsolycka på Saaremaa.

Senaste tisdag funno några fiskare från Kihelkonna på Saaremaa, då de begåvo sig ut för att vittja sina fiskbragder, en vattenfylld båt, i vilken liket av en mansperson observerades. Båten bogserades i land, varvid det framgick, att den tillhörde tvenne fiskare, som dagen förut begivit sig ut på sjön och överraskats av stormen. Båten hade därvid kantrat och den ena av de ombordva-

rande drunknat, men den andra hade tydligen förmått kravla sig tillbaka upp i båten men senare frusit ihjäl.

Händelsen är så mycket mer tragisk som den ena efterlämnade en familj på 8 personer, som nu miste sin försörjare. I detta sammanhang kan erinras om, att på samma ställe drunknade i fjol tre unga män, av vilka även då en återfanns i den vattenfyllda båten.

Vildsvinet undgick jägarna.

I slutet på senaste vecka blev en postbärare anfallen av ett vildsvin i trakten av Sonda. Besten var skadskiuken i ena frambenet och på grund därav ytterst uppretad och följden blev, att den besinningslöst gick till angrepp.

Postföraren, som blev ytterst uppskrämd av det ovanliga äventyret, meddelade forstmästaren på orten om händelsen, varefter denne igångsatte en skallgång, som dock ej gav önskat resultat.

Vildsvinen äro ganska sällsynta i våra skogar, och torde undantagslöst utgöras av „överlöpare“ från Ryssland och Lettland.

Äggens användning i hushållet.**Brödpannkaka.**

6 ägg, salt, v. p.
1½ msk. smör 100 gr. rökt skinka
3 msk. mjöl ½ msk. smör.
3½ del. gräddmjölk

Smör och mjöl fräses tillsammans, mjölken spädes på och såsen får koka 10 min. varefter den avsmakas m. kryddor. Skinkan skäres i små tärningar som brynes lätt i smör och nedröres i såsen. Äggen kokas 8—10 min och skäres i halvor eller mindre bitar. Dessa lägges i karott och såsen hälls över.

Stenkakor.

1—2 ägg, 1 liter mjölk, 3 kkp. vetemjöl, 1 msk. socker, 1 tsk. salt, 25 gr. jäst. Till stenkning: flottyr.

Smeten vispas som vanlig plättsmet, jästen röres ut i sockret och saltet, samt tillsättes. Det hela får jäsa ett par timmar varefter det gräddas som

Äggens användning...

plättar eller pannkakor. Serveras med sylt.

Köttgrotta med ägg.

En vanlig köttfärs tillredes. Tre hårdkokta ägg skalas och lägges efter varandra i mitten av köttfärsen, när den formas som vanligt på långpannan. Köttfärsen stekes i övrigt på vanligt sätt.

Skyddsrum byggas vid legationerna i Tallinn.

Uus Eesti omtalar att beskickningarna i Tallinn börjat bygga gasskyddsrum i legationsbyggnaderna.

I inrikesministeriet är för närvarande en förordning under utarbetande, enligt vilken skyddsrum bli obligatoriska i alla större byggnader.

På förslag av regeringen under tecknade statspresidenten den 20 dennes det slutligt formulerade beslutet om förlängning av militärtjänsten. Såsom redan omtalats har tjänsttiden inom alla vapenslag fastställts till 18 månader utom för eleverna vid flygskolan, som ha 22 månaders tjänstetid.

Regeringen har beslutat tillätta en biträdande ekonomi-

minister, vars uppgift skulle vara att reglera beredskapsfrågor. Enligt vad Pævaleht erfarit skall en högre militär utses till denna post. Frågan avgöres efter general Laidoners hemkomst.

Enligt vad Uus Eesti erfar kommer parlamentet att avsluta vårsessionen senast den 5 maj. Deputeradekammaren skall avsluta sin behandling av lagförslag inom nästa vecka för att ge första kammaren tillfälle att slutföra sitt arbete de första dagarna av maj och ytterligare lämna tid över för eventuellt sammanarbetande av lagarna.

Enligt förkljudande äro i en nära framtid förhandlingar att vänta om stimulerande av handelsförbindelserna med Sverige. I detta syfte skall en tremanna-delegation under ledning av chefen för utrikesministeriets utrikeshandelsavdelning fara till Stockholm. Delegationen kommer vid resan genom Finland att stanna en dag i Helsingfors för att taga kontakt med motsvarande myndigheter i Finland.

Lagförslag om reserv av råvaror.

Regeringen har tillställt deputeradekammaren ett lagförslag om anskaffande av en reserv av konsumtionsartiklar.

För närvarande saknar ekonomiministeriet en laglig grundval för anskaffning och upplagring av råvaror och konsumtionsartiklar samt kontroll över marknaden. Ekonoministern skall bl. a. få rätt att kvarhålla varor i tullhusen, om varuimportören icke anskaffar de till upplagring avsedda varupartier som regeringen fordrar.

Deputeradekammarens ekonomiutskott antog det oförändrat.

19 personer fingo gift i stället för lokalbedövning.

En sjuksköterskelevers missstag har vållat en fruktansvärd katastrof vid länssjukhuset i Viborg, Finland, som krävt sex dödsoffer. Nitton personer ha i stället för novokain-injektioner fått injektioner innehållande sublimat. De första dödsfallen inträffade redan den 6 april. Men först den 19 april, under rättades medicinalstyrelsen om vad som försiggått.

De felaktiga injektionerna gavs den 4 april åt 8 personer av vilka en avled den 18 april, den 5 april åt 7 personer, av vilka tre avledo inom 4—6 dagar, och den 6 april åt 4 personer, av vilka två avledo

Agrarreformen.

Efter frihetskrigets slut var ett av de första större göromålen för det självständiga Estland, att genomföra en vittgående agrarreform. En föreställning om storleken av denna reform och dess enastående betydelse, kunna vi endast bilda oss vid litet närmare betraktande av de enskilda faktorerna av denna.

Trots folkets ihärdiga bemödanden att skaffa sig jord, förblev dock största delen av denna i godsägarnas ägo ända till självständighetens början. Före agrarreformens genomförande tillhörde 2428100 ha eller 58% av Estlands jordegendom storhemmansägare och 1761000 ha eller 42% till de mindre jordbrukarna. Storhemmanen utgjordes av 1149 gods, med en medelstorlek av 2113 ha och de mindre hemmanen

av 51640 gårdar med medelstorleken 34 ha.

I och med agrarreformens ikraftträdande indrog staten 874 riddargods och 256 lantegendomar, vilka hade 619 ägare, samt 260 lantegendomar från kyrkor och kloster. Därtill kom ännu 165 s.k. kronogods som hade tillhört ryska staten, 37 gods från ryska banker o. s. v. Sålunda indrogs 96,6% av storhemmanen.

Efter indragningen uppgick statens jordreserv till ca 2310000 ha, varav 1070000 ha bestod av brukbart, 810000 ha skogsmark samt kärr, sumpmarker och annat obrukbart land — 430000 ha.

År 1926 antogs en lag, enligt vilken ersättningsfrågan för de indragna jordegendomarna löstes. Utan ersättning indrogs: a) f. d. ryska statsbankens gods; b) jordegendomar,

som ägdes av riddarskapet; c) kvote-, tionde- och bondgårdar samt d) jordegendomar, vilkas ägare från den 24 II 18 — 2 II 20, aktivt verkade emot Estlands självständighet. Övriga ägare fingo ersättning för den indragna jorden. Ersättningen sker med pantbrev, vilka av staten inlösas under loppet av 60 år. Pantbreven bära 2,66% ränta.

Med indragningen av storhemmanen hade en stor statlig jordreserv skapats till vilken hörde över hälften av Estlands totala yta. Det var inte lätt att ordna hela detta område, i synnerhet som en stor mängd av befolkningen saknade jord. Här fick man å ena sidan tillfredsställa folkets krav, men å andra sidan även se till, att man ur ekonomisk synpunkt kunde utnyttja och förbättra jorden.

19 personer...

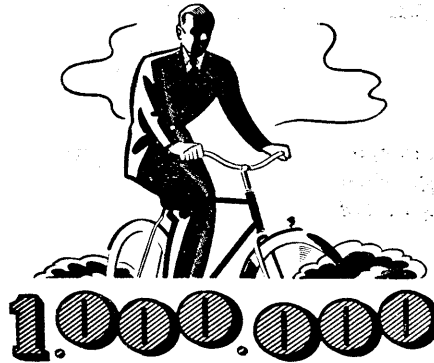
samma dag. Orsaken till att de senare dödsfallen inräffade så snabbt efter injektionen berodde på att injektionerna på grund av en räkka misstag blevo allt giftigare. Sjuksköterske-eleven misstog sig nämligen vid tillredningen av novokainblandningen och använde sublimatsalt i stället för novokain.

Den felaktiga lösningen användes sedan till att fylla på den ordinarie novokainflaskan alltefter som den tömdes och sålunda kom det man trodde vara novokain att innehålla en allt starkare sublimatblandning.

Vid undersökningarna har det framgått, att orsaken till den ödesdigra olyckan var, att vederbörande sjuksköterskelev tidigt på morgonen den 4 april, då hon skulle bereda en novokainlösning, av tre burkar valt den, som hon trodde innehålla novokainpulver ehuru det var sublimat varav hon tog 15 gram för att bereda lösningen. Härvidlag hade hon helt och hållet underlåtit att följa de i sjukhuset gällande bestämmelserna vid användning av gifter, där det heter att burken skall granskas tre gånger, först då burken tages från hyllan, sedan en andra gång då innehållet kommer till användning och sist då burken sättes tillbaka på sin plats. En enda avgörande orsak är den, att sublimatbehållaren, i motsats till den ordning som följts, kommit i samma skåp där man förvarade novokain m. m.

Ännu är det inte föresent att prenumerera på "KUSTBON"

De av Kustbons ärade prenumeranter, som ännu ej erlagt sin prenumerationsavgift för 1938, torde benäget göra det med snaraste.

cyklar är prov nog!

NYMANS GARANTIMÄRKE Under juli månad 1937 monterade vi den Hermes herrvelociped, som fick löpande tillverkningsnummer 1.000.000. Hälften av detta antal har försålts under de senaste åren. Ungefärligen varannan svensk cyklist har någon gång under Nymans snart 50-åriga tillvaro varit ägare till en cykel, som leder sitt ursprung från Nymans. Följ deras exempel o. bliv nöjd!

TURISTER! Varje ägare av en Hermes, ny eller gammal, tillförsäkras betydande rabatt vid turistfärd med Sveabolagets ångare under tiden 15 maj - 15 sept. Begär reserabattkort genom våra försäljare. Förteckning över auktoriserade Hermesförsäljare återfinns Ni på sista sidan i varje del av Rikstelefonkatalogen.

Hermes
CYKELN MED DELAR AV ROSTFRITT STÅL

A/B NYMANS VERKSTÄDER, UPSALA
Norra Europas största och ledande velocipedfabrik

Auktoriserad hermesförsäljare i Estland:
Firma K/M Anton Willberg
Paldiski maantee 5, Tallinn.

Utgivare:
Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

A. Stahl, ansvarig red.

E. Nyman, red.-sekr.

Rüütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes	Utlandet
1 år Ekr 2:—	1 år Ekr. 4:—
1/2 " " 1:—	1/2 " " 2:—

A. STAHL:

SVENSK-ESTNISK RESEPARLÖR.

Den bästa hjälpredan för rikssvenskar på resa i Estland.

Ännu finnes ett begränsat antal ex.

Rekvireras hos Kustbons red.

Pris: 75 cent.

Clefströms

Rostfria Kekkär!
rekommenderas.

Norrköpings Kemiska Undersökningsanstalt

Norrköping. Tel. 1249.

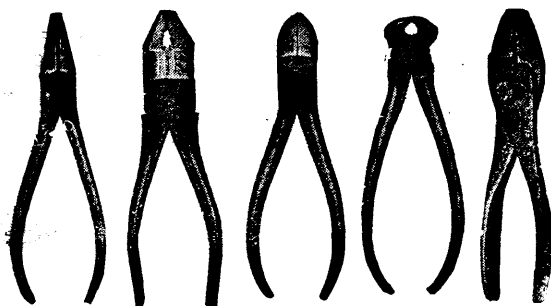
Utför kemiska analyser och provtagningar.
Inneh: Civiling. John Wanselin, stadskemist

Kinnaströms Väveri A.-B. Kinna

Randiga och rutiga bomullstyger, Bomullsflanell, Crepe-Frottéer, Poplin Silkesblustyg Zefyr. Bolstervar, Cover. - Coat, Jacquardbolster Kadettyg, Möbiltyg.

Prima PORTLAND CEMENT
från

A/B Gullhögens Bruk, Skövde.

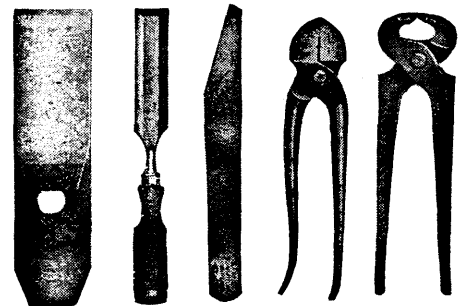

FABRIKSMÄRKE

REPRESENTANT

Fa. NILS OLSGÅRD

PIKK TÄN. 36/14
TALLINN

E. A. BERGS FABRIKS AKTIEBOLAG
ESKILSTUNA